

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆
רמב"ם, נגלה וחסידות

א

שמיני
גליון כט (תלח)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' שמיני שבת מברכים אילר שנת תשמח שנת הקהל

תוכן הענינים

אגרות קודש

הערות באג"ק כ"ק אד"ש חלק ד'..... ה

הערות באג"ק כ"ק אד"ש חלק ה'..... י

שליחות

פרטי הדרגות דקרל"ס ובקיעת הנהר..... יא

שמחת החג לע"ל..... יב

ענין "ונחה רוח הול" בימות המשיח..... יג

ביום ההולדת מזלו גובר..... יד

קדשי שעה וקדשי דורות בדרגת משה רבינו..... טו

פעם הראשון שכתוב תיבת צו בתורה הוא בפ' צו..... טו

מקור להמנהג לשאוב מים במוצאי שבת..... טו

מבצע אהבת ישראל..... יז

בענין אמירת הקדיש אחרי קריה"ת בחוה"מ פסח..... יט

ליקוטי שיחות

- כר לעבדות בטל בזמן הזה.....כה
- לחם עוני.....כו
- מתחיל בגנות ומסלים בשבח גם במעשה.....כו
- חירות ממצרים ושעבוד גלות.....כז
- אין מעבירין על המצוות.....כח
- ברכת שהחלינו ביום הולדת.....כח

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

- טומאת המת בימות המשיח.....כט

חסידות

- הערה בסה"מ תרנ"ה.....ל

שונות

- לקו"ת לג' פרשיות.....לא

א ג ר ו ת ק ו ד ש

א. הערות באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ד'

אגרת תתג: "היצה"ר מתלבש בלבושים המתאימים לכאו"א" עיין היום יום כ"ג סיון.

אגרת תתה בסיומה "מוסג"פ הר"ד דש"ק בראשית ובטח יקרא בתשומת לב סעיפים כ"א וכ"ב שבו...". ועד"ז בסיום האגרת שלאח"ז (תתו). יש לציין לאגרת תכג "נהנתי במאד בראותי במכתבו רשימת שמות המנין אשר פעל עליהם" וכמציין בשוה"ג ללקו"ש ח"ב (ובהנחה זה סעיפים כ"א כ"ב, שיחות קודש תשי"א עמ' לג).

עמ' פח שו"ה לראי נדפס שולך, כנראה צ"ל שולח.

עמ' צה שו"ה ועל, נדפס אח, צ"ל אחת.

אגרת תתסז: בסיומה "לאזן גריסן .. שפאלטר איך האב אם גענטפערט אויף זיין בריוו" מכתב זה נדפס לעיל אגרת תתלה.

עמ' קכט שו"ה אללאו, כנראה צ"ל אליהו.

אגרת תתצד: בסופה קטע המתחיל ר' אברהם, נדפס בלקו"ש חט"ז עמ' 504, ולפלא שלא צויין בשוה"ג.

אגרת תתצו: (עמ' קנה) "אדמו"ר מהר"ש כותב בתורתו שכל אחד צריך לגמור עכ"פ מסכת אחת בשנה, עיין היום יום חי אד"ש.

אגרת תתקלט: שו"ה תניא, נדפס וכו"ב, כנראה סיום מוסגר זה שייך לסוף השורה הקודמת, שנדפס (חומש מיט רש"י).

אגרת תתקלח: שו"ה ובנוגע, נדפס החחשא, כנראה צ"ל החששא.

אגרת תתר: (עמ' עדר) שו"ה אשר נדפס כאילוקיים, צ"ל כאילו קיים.

אגרת א'ג: "קודם הנסיעה יסדר התוועדות" עליו היום לום ל' אד"ש.

אגרת א'לב "ובפרט אחרי דברי עם מר משה שפירא" עייג"כ לקמן אגרת א'מג.

אגרת א'מב, שו"ה מדת, נדפס לומשך, אוצ"ל ימשוך (עפ"י תניא פל"ד).

אגרת א'נ שו"ה ווען נדפס אקמו"ר צ"ל אדמו"ר.

אגרת א'נה: עפ"י תורת הבעש"ט שמכל דבר יש ללמוד הוראה בעבודת ה' - ומובן שיש ללמוד הוראה מענין שמתעסק בו בתמידות, לתוכן ענין זה עייג"כ לעיל אגרת א'כז.

אגרת א'קד. מכתב זה נדפס בשלמותו (מלבד השורה האחרונה) בלקו"ש חט"ז עמ' 3-572, ולפלא שלא צויין בשוה"ג.

אגרת א'קה (עמ' שפח) "מוסג"פ מכתב למר ניומאן" כנראה זוהי אגרת א'צז דלעיל.

אגרת א'קיד, שו"ה הדבר, בסופה נדפס כוונתי, כנראה צ"ל כוונתו.

אגרת א'קמא ס"ב ובסיום ס"ד בענין שלום בית שיותר קשה ענין זה עתה ערב הגאולה "עש"ק אחר חצות". לתוכן ענין זה עייג"כ לקמן אגרת א'קנד.

אגרת א'קמד, שו"ה ולמלשינים, נדפס איר וצ"ל מיר.

אגרת א'קסג (עמ' תמב) שו"ה מילין, נדפס מלינוג, כנראה צ"ל מלינונג.

אגרת א'קפג "איגוד נשי חב"ד שבטח יתארגנו ג"כ לחטיבה בפ"ע כמו שהצעתו באחד ממכתבי הקודמים", דלעיל

א' ס"ד ס"ג.

אגרת א' קפה למו"ה נחום דוב דענבערג. הנ"ל נזכר באג"ק ח"א אגרות כט, לא.

אגרת א' קפח, שו"ה והכללים, צ"ל והכללים.

אגרת א' רג (להרש"י זווין) "תמה . . מפני מה אין אנ"ש בפר"ז נוסעים לאה"ק". לתוכן ענין זה עייג"כ אג"ק ח"ג אגרת תשס"ב.

מפתח אנשים נדפס סאפאטשינסקי מ"ח בפ"ע וספאטשינסקי מ"ח בפ"ע. ולהעיר שזה אותו א'.

מפתח ענינים, ערך ספרים שו"ה הלבן, נדפס הפדסת, צ"ל הדפסת.

הערות ותיקונים במפתח ענינים

חסר ערך אוניברסיטה, נב-ג.

חסר ערך אסיפה, עח-ט צב-ג (לטובת המל"ח).

ערך זכרון ימי קדם: להוסיף נה.

בסיום ערך חופש כתוב עיל"ע בחירות והוא טעות וצ"ל כתוב בסיום הערך הבא "חזית דתית".

ערך חמרא למרא וכו': יש להוסיף, תכ.

ערך חנון: להוסיף קיג (עבודתו בח. תביא תועלת לתפיסה מהירה בלימודו הוא).

ערך חנוכת הבית: יש להוסיף קמה (בת"ת).

ערך חסידים: יש להוסיף תלט (לבטל מנהג ח. הקדמונים שבעת שהכל שלום אין כותבים ומודיעים).

חסר ערך ח"ק גחש"א: תקה.

ערך חת"ת: יש להוסיף קעה (אגב ערך זה צריך להופיע בסוף ערכי אות ח' ולא בתחילתו).

ערך טהרת המשפחה: יש להוסיף קלב.

ערך ילדים: עי"ע חנוך, וערך ערבים.

ערך למנצח יענד: יש להוסיף קפח.

מארז"ל לפום גמלא שיחנא: מופיע בעמ' מו, עה, רפב, תכב, תלג.

ערך מאסר: יש להוסיף שמח.

ערך מרה שחורה: נסמן קכ, וצ"ל קיט-כ (בפרט שבעמ' קיט כתוב באריכות לפי"ע משא"כ בק"כ כתוב במילה א').

ערך ספרים: יש להוסיף, קמז (כל השנויים בין פסקי השו"ע להסידור נקבצו בספר פסקי הסידור). רי-א, (התחייבותו להדפיס מספרי הרי"צ). תלב, ("ברכת שלמה" להרב דבאר שבע). תצב, תמו, ת"ח על הס. ששלח) (לשלוש ספרים שנדפסו בג'רבה).

ערך סת"ם: לכאורה המובא כאן בענין איך לכתוב בס"ת פצוע דכא, אינו שייך לסת"ם (= ר"ת ס"ת תפילין מזוזות!) אלא לערך ס"ת (הערך הקודם לערך זה).

חסר ערך פיזור הנפש: תלב (העצות לזה).

ערך פתגמים: יש להוסיף קצח (טראכט גוט וועט זייט גוט), שצג (פ. רבוה"ק אז ווי מען שטעלט זיך אזוי גייט דאס).

פתגמי אדמו"ר הצ"צ בתחילתו נדפס כל המס"נ כלא לגבי מס"נ אדה"ז כו' לעשות טובה לזולת, ואי"ז נכוו, וצ"ל כל המס"נ דאדה"ז - כלא, לגבי המס"נ לעשות טובה לזולת ("אפריסון זיך פון דעם ועמך לא חפצתי און אפגעבן זיך מיט טאן א טובה"). כן מופיע פתגם זה בעמ' פב, ולא נסמן בהמפתח.

פתגמי אדמו"ר מהר"ש: יש להוסיף, קנה, (כותב בתורתו שכ"א צריך לגמור עכ"פ מסכת א' בשנה).

פתגמי אדמו"ר מוהרי"צ: יש להוסיף, צ"ט, בשוה"ג ל גרת תתמה (אנו באים לכל מקום עם הד' אמות שלנו).
 (לא נשאר לברר אלא פכים קטנים).

באמצע קטע זה (פתגמי ריז"י) שו"ב לימוד, נדפס כך: (הנה ז' טובה פעולה אחת מאלף אנחות). וצ"ל "הנה זה עומד אחר כתלנו" והקטע הבא "טובה פעולה" שייך לעמ' תלא. ובטעותו של ה"ב ר' הזעזער" נשמט מכאן קטע שלם (פתגמים המופיעים בין עמ' שמה לעמ' תלא), וכדלקמן: שנח (הנוטל פוטה מאיוב מתברך - אפ"ל פרוטה א') שסב (חסידים זלינען ניט עלענט). שעט (ג' האהבות תלויים זב"ז). שצד (דער אויבערשטער בלייבט ניט קיין בע"ח). תכא (אילגענע אידן - השייכים לבהכנ"ס ותומ"צ). תכד (המתעסקים בחינוך - נחת מילדיהם).

תפא (היצה"ר בא לכאו"א בטענה המתאימה לפי רוחו).
 תצב (אין מתערב בנתינת שם).

ערך רבנות: יש להוסיף, רפז (ברבני הקהילות תלוי זכות הרבים ועליהם להשתדל ביותר בחיזוק היהדות). שיח (אפ"ל ריש גרגותא משמיה ממני ובפרט רב).

ערך רופא, רפואה: יש להוסיף מא (רצון הקב"ה שהרפואה תהי' עפ"י טבע - והכלי לזה [נסמן בערך צדקה תהילים]). קיג (לבקר אצל 2 רופאים [נסמן בערך חת"ת, ולעיל אגרת תתנו (עמ' קיא) צויין באותו ענין גם לערך רפואה וגם לערך חת"ת]). קל - מכתב שלם - קלג.

ערך שו"ב: יש להוסיף שס-א (באירלנד, צריכים להתעסק בדרכם גם בפרנסה רוחנית).

ערך שידוך: יש להוסיף, עג (קביעות עתים לתורה יעזור למצא אשה המתאימה לפניו). קכט - מכתב שלם - (יסוד הבנין - תומ"צ). בענין זה עייג"כ ערך שמות.

ערך שיחות: אדמו"ר מוהרי"צ. יש להוסיף, ריא (פורים תש"א). כ"ק אדמו"ר שליט"א: רצב (י"ג שבט

[ההשתלמות דכאו"א תלוי במעמדו ומצבו הוא]. שסב (שק"מ כסלו [אודות האחריות דתל' אי"י בנסיעתם לחו"ל, נדפס בלקו"ש חט"ו עמ' 504]). תז, תי (לשלוחי המל"ח) תלז (ש"מ אלול [הר"ת דאלול, ערי מקלט]). תצד (ח"י אלול).

ערך תורה: יש להוסיף לז (א"ס בכל זמן ומקום).

ערך תנחומים: יש להוסיף, שפא - מכתב שלם - [א] שצויין למכ' זה בערך י"ב תמוז, אך זהו פרט בהניחום].

ערך תענית: יש להוסיף תל (היפך פסק חז"ל, תומ"ל יבטל הנהגתו זאת). [צויין בערך בריאות].

ערך תפילין: יש להוסיף, נא (בעת הנחתם להיזכר שקשורים להרבי - צינור לזחוק"ק) סא.

מפתח מוסדות, ערך בית הכנסת: יש להוסיף, מב (התארגנות הצעירים לשיפור בהכנ"ס). שצג ("החילאת" בהכנ"ס ע"י המזכיר) [מצויין בערך תפילין אך זהו רק פרט מהחילאת בהכנ"ס].

המוסמן בערך זה לעמ' תב-ג, חיזוק יסוד בהכנ"ס חב"ד, הרי"ז טעות וכנראה צ"ל מסומן לעמ' אחר.

מפתח שמות אדה"ז: מצויין לעמ' שנב, וחבל שלא צויין הענין בקצרה, שריפא חולה גדול בחתיכה מצה שמורה וחצי כוס מים.

מפתח מקומות א"י: יש להוסיף, פו (כמה יראו שם ממחלוקת).

ב. הערות באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ה

א) באג"ק ח"ה מביא כמ"פ מארז"ל "אין מזרזין אלא למזרזין" (עמ' נו, עא, עב, עג, עד, וראה עמ' קמד) ומציין מקומו "בספרא ר"פ צו". וצע"ק, כי שם איתא: "אין צו אלא זירוז מיד ולדורות". וראה אג"ק ח"א (עמ' נח, סח) שמציין לספרי ומ"ר ומכות, עיי"ש.

(ב) שם בעמ' פו "זח"ג ד, ב" ובעמ' צט "זח"ג ג, ב".
ויש לתקן בא' מהם.

הת' משה פריידין
- תות"ל 770 -

ש ל ח ו ת

ג. בשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל שש"פ גבי פרטי הדרגות דקרי"ס ובקיעת הנהר לעת"ל, דבלקו"ת נתבאר דקרי"ס הוא בספירת המלכות דעולם האצילות (וע"י הבקיעה מה שהאיר באצילות, האיר כבי"ע בגילוי) ואילו לעת"ל תהי' בקיעת הנהר בחינת בינה (וע"י בקיעה זו יתגלה בעולמות מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות).

ואילו בדרושי אדהאמ"צ (וצ"צ) נתבאר שהענין דקרי"ס הוא גם במלכות דעולמות שלפה"צ. ולפי"ז מה חידוש דלעת"ל בבקיעת הנהר, בינה דאצי', לאחר שכבר הי' ענין דקרי"ס במלכות דא"ס שהיא בשורש ומקור שממנו נתהווה בינה דאצי', ע"כ.

והנראה לומר בזה בדא"פ, ובהקדים דמבואר במ"א (אוה"ת שמות, ש"ח) גבי הגילוי **דלעת"ל** שגם כבי"ע יאיר ע"ד הגילוי שבאצילות ממש, דיש להקשות לכאן וכי זוהי גודל העילוי דהגילויים דלעת"ל שיתגלה אצילות כבי"ע (ותו לא), מה שנתגלה כבר בעת קרי"ס כמובא לעיל **מלקו"ת?** ואפ"ל ע"ז ד"אצילות" הכוונה בזה הוא **בכללות** "עד רום המעלות" וכמובא לעיל מדרושי אדהאמ"צ ש'בקיעת המלכות" (קרי"ס) הכוונה בזה היא בכל הדרגות, אף במלכות דא"ס שלפה"צ, אפ"ל שכן הוא גם משמעות המובא בלקו"ת הנ"ל גבי הגילוי דקרי"ס בבקיעת המלכות דאצי' שהכוונה בזה כנ"ל "עד רום המעלות". ובקיעת הנהר - בינה דלעת"ל תהי' בבינה, **איך שהיא ביחס** למלכות, ג"כ בכל הבחינות "עד רום המעלות" (והחילוק הוא כדלקמן).

ולהעיר מהמובא בשער האמונה לאדהאמ"צ פס"ז כשאלת כ"ק אד"ש הנזכרת לעיל: "...וא"כ האמת יש להבין מהו ענין ותחן מעלת העברה שני' בנהר פרת שהוא ג"כ רק בחינת גילוי העלם העצמות ממש שנקרא סדכ"ס דלמת"ה כו' וכבר הי' זה בקרי"ס בגילוי העלם עצם המחשבה שבדיבור

שממילא ודאי ה' זה - מקורא דכולא ברום המעלות שזהו בח' רוח קדיש עזה מקדמונו ש"ע ממש והיינו הך ולמה יהי' קרי"ס כמו טפל לגבי עיקר כנ"ל וכמ"ש עד יעבור סתם שלמעלה הרבה מעד יעבור הוי' דקרי"ס הגם שאמר זה א-לי כנ"ל באריכות דלכאו' אין הפרש ביניהם כלל וכלל לפי המובן מכהנ"ל בעיקר ענין קרי"ס שאינו רק גילוי ההעלם העצמות כו' וד"ל".

ובפלי"ז לפנ"כ כתב בסופו "שעיקר זה הגילוי יהי' לעת"ל שיתגלה מהו"ע ממש וז"ש עד יעבור סתם שלא נזכר שם הוי' כלל ואמנם בקרי"ס הוי' מעין דלעת"ל ששם אמר נשמחה בו ממש (כמש"ת)".

וראה גם בהמשך הענין בפס"ז שם: שכל ענין העברה שני' דלעת"ל בנהר פרת יהי' ג"כ ע"ד קרי"ס ממש . . אך והי' זה במעל' ובמדריג' היותר עליון והוא כו' עיל"ש.

וכנ"ל בכוונת הנאמר בלקו"ת שהוא בקיעת בינה, איך שהיא ביחס למלכות - ברום המעלות וכ"ז רק בדרך אפשר.

הת' אוריאל דונל
- תות"ל 885 -

ד. בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל שש"פ הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א שמכיון שמצוות אינן בטילות לעת"ל, והיום יש מצוה בשמחת החג מן התורה, א"כ איך אומר אדה"ז שלעת"ל יהי' גילוי הבינה, ולא יהי' ענין של אכילה ושתי', דלכאורה ה"ז "ביטול מצוה", ע"כ.

ונראה לפענ"ד לומר שהחיוב של ושמחת בחגך - הוא להיות בשמחה - והבשר והיין - הם רק אמצעי, למטרה האמורה, אלא שגם אמצעי זה הוא (ויש לו תוקף) מדאורייתא - אלא שזהו רק כעת - היות והתורה מתחשבת במציאות האדם שהוא מורכב לא רק מנפש אלא גם מגוף, והתורה מצווה על האדם כפי שהוא במציאותו - כלומר גם הגוף להיות בשמחה (ע"ד שביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שלא די בהענין של פקודי ה' ישרים משמחי לב לצאת י"ח ושמחת בחגך, אלא דוקא בבשר ויין) אבל לעת"ל שמציאות הגוף תשתנה, שהרי הגוף לא יצטרך לאכו"ש מצד שהגוף יהי'

ניזון ישירות מן הנפש (ולא באמצעות המזון כמבואר בחסידות) כלומר שעניני הנפש יחדרו בגוף עד כ"כ שהוא לא יצטרך לאכול ולשתות - ובמילא מובן ששמחת הנפש לעת"ל בהגילויים של שש"פ תהי' שמחה עצומה - וכאמור זוהי שמחת הגוף עצמו. ובמילא אז יקיים האדם את המצוה של ושמחת בחגך בכל מציאותו גוף ונפש, ולכן לא יהי' צורך באמצעי (למטרה), כי המטרה תושג (ושמחת בחגך) גם ללא הבשר והיין.

משא"כ כעת, אפילו צדיק גמור, צריך להאכיל את גופו - כלומר שהגוף גם כן צריך להרגיש ושמחת בחגך - ע"י בשר ויין, ויש להעיר עד"ז במה שכתב אדה"ז שו"ע סימן תמב סעיף ב' בנוגע לאכילת בשר שמן ושתיית יין ישן בשבת, שזהו לקיים את המצוה של העונג, ולכן אם יש לו עונג, בחג מאכל אחר ומשקה אחר בזה הוא קיום המצוה, וגם י"ל שזהו אותו העקרון שנתבאר בשיחות כ"ק אד"ש בטעם אי - אכילת סעודה שלישית שיש מטרה (עונג שבת) והאמצעי הוא אכילה ושתי', ויש כאלו שהעונג שלהם הוא הפוך (מאי - אכו"ש) הילינו ע"י ביטול האמצעי ועד"ז נתבאר גם בנוגע לאי השנה בסוכה.

*

ה. במה שאנו מבקשים ביה"ר של יו"ט "ויה"ר שיתקיים בנו ונחה עליו" שזהו לכאורה תרתי דסתרי, כפי שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל אחרון של פסח -

אולי יש לומר ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א מב' ניסן (ש.ז.), וז"ל: (באות ו') שאצל מלך המשיח **מודגשת יותר** שייכותו לכאו"א מישראל - על הפסוק דרך כוכב מיעקב מצינו ב' דרשות בחז"ל: א) כוכב - קאי על כאו"א מישראל. ב) כוכב קאי על מלך המשיח. ונתבאר במק"א שאין סתירה בדבר ואדרבא - ב' המאמרים מסיעים זל"ז, ע"פ הידוע שכל או"א מישראל יש ניצוץ משיח היא בחינת היחידה שבנפש כאו"א - שהיא ניצוץ מהיחידה הכללית - נשמתו של משיח צדקנו עכ"ל.

ועפ"ז יש לתרץ שאצל כל יהודי יהי' הענין של ונחה עליו מצד היחידה - אבל אצלנו יהי' זה רק יחידה פרטית יחידה (לכל היותר) שבחיה, אבל אצל משיח -

היחידה שביחידה - הוא עצם ואמיתת הענין של "ונחה"
 וממנו - כל אחד יקבל כפי מדרגתו - אם הוא בדרגת -
 חיה, או נר"ן.

ולפי"ז יתפרש היה"ר כך: שיתקיים בנו - שתומשך
 בנו מהענין של ונחה עליו - על משיח - ע"י שהוא המשיח
 יזכה לכל אחד לקבל ממדריגתו - ואיך ע"י היחידה שבנו -
 כל אחד לפי שורש נשמתו בעולמות אבי"ע. אבל אצל משיח
 "ונחה עליו" זהו למעלה מגדר עלמין.

הת' ברוך סבג

- תות"ל 770 -

ו. בנוגע להמבואר בארוכה בכ"מ בשיחות כ"ק אדמו"ר
 שליט"א (ובפרט לאחרונה), אשר ביום הולדת "מזלו
 גובר", והראי' מהג' ירושלמי ר"ה (פ"ח ה"ג) יש לדייק -
 דשם מובא הענין ביחס למלחמת עמלק, דעמלק כשפן היל'
 והיל' מעמיד למלחמה אנשים שיום הולדתם באותו היום,
 כיון שאז מזלם גובר ולא במהרה הם נופלים, ומובא שם
 שמה עשה משה, העמיד חמה וערבב המזלות שלא יעזרו להם.

ועפ"י מקור זה הרי מובן שיום הולדת שם הכוונה
 ליום הולדת עפ"י חשבון הגוים כלומר, עפ"י חשבון שנתי
 של מהלך השמש. וגם לכאן מובן מזה שהרי ה"מזל" נקבע
 עפ"י מהלך השמש ומקומה, וכדי שיהי' ביום הלידה באותו
 מזל לכאן נוגע יותר חשבון מהלך החמה. ואיך למדים מכך
 "מזלו גובר" ביום הולדת שנקבע עפ"י החשבון היהודי
 שהוא בעיקר "מונין ללבנה" (בצירוף החמה).

אלא שיל' כפי שמדגיש כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה
 פעמים בהקשר זה את מארז"ל "אין מזל לישראל", שישראל
 אינם מתחשבים במזל, כלומר, המזל הרגיל, שהוא דוקא
 שיניך ופועל על הגוי ויהודי למעלה מזה, רק מזלם של
 ישראל הוא ה"אין". וענין "מזל" זה "אין - מזל
 לישראל", מתגלה אצל יהודי ביום לידתו. והארת "מזל" זה
 נקבע דוקא ע"י החשבון ש"מונין ללבנה" בצירוף החמה
 -המנין שלנו.

כלומר, מהג' בירושלמי שם אנו למדים שיום הלידה
 מאיר ומתגלה המזל - "מזלו גובר", ובנוגע להפרטים י"ל

אולי השינוי בזה בין ישראל ולהבדיל גויים, כנ"ל.

הת' יוסף וואגל
- תלמיד בישיבה -

ז. בשיחת אור ל"ג ניסן ש.ז. נתבאר מדוע כתיב מה שחשב משה בנוגע להשעיר ובפרט שקשור עם קצף וכו' היפך ענינו של משה ועוד, ונקודת התירוץ הי' שגם מה שמשה חשב הי' אמת לפי דרגתו שזמן ולמעלה מהזמן שוין ולכן אין חילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות.

ולהעיר שכן מדויק בפרש"י [ששאלה הנ"ל הוא לכאורה ג"כ קשה ע"פ פשוטו של מקרא] בד"ה ויטב בעיניו וז"ל הודה ולא בוש לומר לא שמעתי [לאכול מהשעיר של ר"ח] ולא שלא בוש לומר שיש חילוק, כי גם מה שמשה חשב הי' ג"כ אמת מצד דרגתו כנ"ל וק"ל.

הת' יוסף יצחק הכהן פעלדמאן
- ישיבת תות"ל בוסטון -

ח. בשבת פ' צו ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"פ צו את אהרן והקשה למה רש"י אינו מפרש זה על תי' "צו" שנכתבה בתורה קודם.

עיינתי בקונקורדנציה ולא מצאתי שיצויין תי' "צו" קודם פסוק זה.

ואולי הכוונה לתי' "ציוה" שנמצא כמה פעמים מבראשית עד פ' צו. וראה פירש"י דברים לא, יד.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ט. בקונטרס לזכרון "אמנו המלכה" (הרבנית נ"ע) - (ע' 66-67) מובא מה שדן כ"ק אדמו"ר שליט"א ב"שיחות קודש תשל"ט" (ח"ג ע' 279-277) [משיחת מושיק חקת בלק] במ"ש הרמ"א (או"ח סו"ס רצט) מהכלבו (סו"ס מא): "י"א לדלות

מים בכל מוצאי שבת, כי בארה של מרים טובב כל מוצאי שבת כל הבארות, ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו, ולא ראיתי למנהג זה", עכ"ל.

- ועד"ז מביא אדה"ז בשו"ע או"ח שם (ס"כ) בשינויים, והשינוי העיקרי הוא מה שהשמיט סיום דברי הרמ"א "לא ראיתי למנהג זה", - דמשמע מזה, דהגם שראה אדה"ז דברי הרמ"א, ומביא את תוכנו, ובכל זאת משמיט הך ד"לא ראיתי למנהג זה", דלכאו' עפ"י כללי הפוסקים יוצא, שמנהג זה שייך גם עתה (והרי בסידור לא כתוב אחרת).

"איך האב טאקע ניט געזעהן אז מ'זאל זיך אזוי פירן בפועל - ניט בא מיין עקרת הבית, ניט בא דער שוויגער, און ניט בא דער שוויגער'ס שוויגער .. אבער אעפ"כ וויבאלד אז דער אלטער רבי ברענגט דאס אראפ בשו"ע שלו (און זאגט ניט "ולא ראיתי למנהג זה"), איז פארשטאנדיק אז עס האט אן ארט אויך איצטער, די מסקנא דערפון בנוגע לפועל - זאל יעדער ארויסנעמען לויט ווי ער וויל...". עכ"ל.

ויש להעיר ממ"ש בזה אא"ז היל"ד בשו"ת משנה שכיר חלק או"ח (ירושלים תשמ"ז) סי' סב: "ת"ח לו עבור מנחתו ששלח לי ספר מנהגי רבינו החתם סופר שליקט וסידר והדפיס מחדש, ואודיעו שמצאתי בו דבר א' אשר חשוב בעיני כמוצא שלל רב, והוא, כי מזה רבות בשנים עשיתי לי מנהג לשאוב בכל מוצאי שבת מים קודם הבדלה, ואחר שתיית כוס של הבדלה אני נותן ממים הנשאב כעת אל הכוס ואני שוטף היטב הכוס של הבדלה במים הללו, ואח"כ אני שותה ממנו, ומהנשאר אני נותן על ידי ומעביר ידי על עיני.

ומנהג זה יסדתי לו עפ"י פוסקים ראשונים דהטור בסי' רצ"ט, הביא בשם רב עמרם גאון, שהי' נוהג להטיל מים בכוס לאחר ששותין אותו, ושותפין אותו ושותהו, כי שמע מרבותיו שמצוה לעשות כן, לפי ששיירי מצוה מעכבין הפורענות, ומה שישתהיר מן המים מטילין על הידים, ומעבירים אותו על העינים לחבב המצוה" עכ"ל. וכ"ה במרדכי בריש יומא [סי' תשכ"ג] בשם תשובות הגאונים ע"ש.

והנה הרמ"א בס' רצ"ט [סעי' י] כתב לדלות מים בכל מוצאי שבת, כי בארה של מרים סובב כל מוצאי שבת כל הבארות ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו, ע"ש. ע"כ נהגתי ליטול מים שנשאב במוצאי שבת, כדברי הרמ"א, וליטול בכוס אחר השתי, ולשתות כמו שהזכיר הטור בשם ר' עמרם גאון, כי בזה יהיו זכות שניהם בידו, שילי מצוה וכדברי ר"ע גאון, וגם זכות בארה של מרים כדברי הרמ"א, וכ"ז נהגתי לי מעצמי מעת למדי טור וש"ע שם, כדי לצאת ידי שניהם. (ודונה לזה מצאתי בים של שלמה, חולין פ"ח, סוף סי' יו"ד בשם חמיו, מהר"ק לירושלמי, שהי' מדקדק שאחר מר סעודה הביאו לו הכוס של ברהמ"ז מלא מים, והי' שוטף אותה בידו, ואגב רחץ בהם ידיו למים אחרונים, ועשה שתי מצוה כאחת, שטיפת הכוס, וקדושת מים אחרונים, וכן אני נוהג אחריו, עכ"ל).

והנה כעת שהגיעני מנהגי הח"ס ראיתי בפ"ו בהגהותיו אות י"א, שכתב מע"כ וז"ל: בהבדלה הקפיד שיעמידו לפניו על השלחן כוס של מים, ששאבו לשם זה בתחלה קודם ההבדלה, ואחר ששתה הכוס יין, שפך לתוכו מעט מן המים ושטה מהם, והנשאר שפך על ידיו והעבירם על עיניו, ובגובה ראשו. וציין כב' וז"ל: ועיין בטור סי' רצ"ט שכתב כעין זה בשם רב עמרם, עכ"ל. הרי ממש מנהגי מצאתי שם, ומאד נהניתי שזכיתי לכוון לדעת רבינו קה"ק במנהג זה, ובלתי ספק שרבינו רצה לצאת ידי שניהם, היינו לדברי ר"ע גאון, וגם לדברי הרמ"א, ע"כ עשה כנ"ל, וכנראה שכב' שכ', עי' בטור כעין זה, לא הבין על מה אדני מנהג הטבעו, ושמיוסדים על הר"ע גאון, ועל דברי הרמ"א, שרצה לקיים את שניהם, וזה ברור בדעתו, עכ"ל אא"ז.

הרב ישכר דוד קלויזנר
- נחלת הר חב"ד -

י. מבצע אהבת ישראל זהו א' מהמבצעים שיסד כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ולולי דמיסתפינא אפ"ל שהוא עיקרא ושרשא דכולא, וכמאמר הלל: "זהו כל התורה כולה ואידך פירושא". וכמובא בהל"ב פסוקים ומאמרי רז"ל שהנהיג כ"ק אדמו"ר

שליט"א שיאמרו הילדים "ואהבת לרעך כמוך רבי עקיבא אומר זהו כלל גדול בתורה".

[ואולי יש לומר שהסדר דה"ב פסוקים ומאמרי רז"ל כפי שסידרם כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא בדיוק, דהיינו שהפסוק הבא לאחר "ואהבת לרעך כמוך" הוא "יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", דהיינו שאם יחשוב מישהו שיוכל לקיים את ה"ואהבת לרעך כמוך" בלי יגיעה, או שיחשוב שזה כ"כ קשה שא"א לקיימו אפילו עם יגיעה, ע"ז אומר מיד ש"יגעתי ומצאתי תאמין" שע"י **יגיעה** אז "ומצאת"].

וכפי שמובא בכו"כ שיחות קודש ומכתבי רבותינו נשיאינו אשר ע"י מצות אהבת ישראל לבד ע"ז נקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש.

גם להעיר שבמאמר באתי לגני תשי"א נא' שאנו נמצאים בדור השביעי וכמו משה רבינו שהי' השביעי וכל השביעין חביבין הוריד השכינה למטה כך אנו נביא עיקר שכינה בתחתונים ע"י אתכפיא וכו', ומביא שהרביים עצמם נהגו כן למעלה מטו"ד, ומביא דוגמאות וסיפורים מכל הרביים וכל הסיפורים הם רק ענינים של אהבת ישראל, ומובן שזה ההוראה שאנו צריכים ג"כ להשתדל בזה הדרך של אהבת ישראל ולמעלה מטו"ד.

ואסיים בברכה, רחם על ציון כי היא **בית חיינו**.

ולעלות נפש תושיע **ותשמח** במהרה בימינו ממש.

הרב מיכאל טייטלבוים

- מנהל רוחני - *

* קיבלנו בהמערכת הפצרה לעורר את הכותבים והקוראים שבקשר לענין שהזמ"ג "אהבת ישראל" הי' כדאי שיתחילו לכתוב הערות בענין אהבת ישראל, כך שבמשך הזמן נוכלו לפתוח מדור בפ"ע להערות בנגלה בענין אהבת ישראל.

המערכת

יא. בנוגע להנהגה בעת אמירת קדיש אחרי קריה"ת דחומ"פ, דביום א' דחווה"מ פסח הניחו גם ס"ת הראשונה על הבימה לאמירת הקדיש, משא"כ בשאר הימים.

הנני להדפיס תשובה שכתבתי לפני כמה שנים בענין זה.

כ"ד ניסן תשד"מ

לכבוד ידידי הו"ח אל"א כו' שמואל חיים שי' ברקוביץ.

בהמשך למה שכתבתי ביום א' דחווה"פ בענין מה שעורר כבודו בנוגע למה שהוריתי אותו יום בביהכנ"ס שאין מן הצורך להניח ס"ת הראשונה אצל ס"ת השני' בשעת אמירת הקדיש אחרי גמר קריה"ת, וכבודו הראה שבמחזור שלו כתוב שמניחין ס"ת הראשונה אצל השני' בשעת אמירת הקדיש,

הנני כעת לברר הענין בקצת אריכות בזה, היות שקצתי בזה מפני חווה"פ.

המקור למה שהוריתי הוא:

(1) הלבוש סי' תרפ"ד ס"ג, כתב שם בנוגע לר"ח טבת שחל להיות בשבת שמוציאין אז ג' ספרים, הנה אומרים הקדיש אחרי גמר קריאה מתוך ספר השני', וז"ל: "ומניחין ס"ת שלישית אצלה ואומרים חצי קדיש על שתיהן כדי שתעלה גם הקדיש על הג' אע"ג שעדיין לא קראו בה. . אבל הראשונה אין צריכין להניח אצלה דפשיטא שעולה הקדיש גם עלי' כיון שכבר קראו בה אע"ג שאינו מונחת אצלה".

ובמנהגים שבסוף ספר לבוש סעי' כ"ד כתב: "וכן הדין בר"ח טבת כשחל בחול אומרים הקדיש על השני' ואין מניחין הראשונה אצלה".

(2) פרי מגדים באשל אברהם סי' קמ"ז סק"ב, וז"ל: "שלש ס"ת אומרים קדיש אחר השני' ואין מניחין הראשונה על השולחן". במגן אברהם גופא כתב: "ונראה לי דביום שיש ג' ס"ת יניחו שלשתן על השלחן בשעת הקדיש דהא יש

מקומות שאומרים על כל אחת קדיש כמ"ש הרד"א ואם כן לדידן צריך לומר קדיש על שלשתן ולא נהגו כן".

(3) שערי אפרים שער י' סי"ב, וז"ל: ואחר גמר קריאת השני' מניחין השלישית אצלה שהיא לצורך מפטיר וא"צ להניח הראשונה רק אומר חצי קדיש על שני ס"ת אלו".

(4) דרך החיים סי' פ"ד סעי' ב' ג"כ פסק: "וכשיש ג' ס"ת אין מניחין אלא הב' והג'" (בשעת אמירת קדיש).

(5) קיצור שלחן ערוך ריש סי' ע"ט: "וביום שיש שלשה ספרי תורה, אין צריכין להניח גם את הראשון".

(6) משנה ברורה סקמ"ז סקכ"ז פסק כהפמ"ג הנ"ל.

(7) שערי רחמים על שערי אפרים הנ"ל: "ובחומ"פ שיש בו ב' ס"ת ואין בו מפטיר שאומרים קדיש אחר השני' ג"כ א"צ להניח הראשונה אצלה בשעת הקדיש".

(8) כן הוא ג"כ דעת השערי חיים שם על השערי אפרים, ויבואו דבריו בסמוך.

(9) כן משמע ג"כ דעת הלקוטי מהרי"ח ח"ב דף נה, ב, מדהביא כמה טעמים שאין צריך להניח ס"ת הראשונה, ויבואו דבריו בסמוך.

(10) בלוח של כולל חב"ד מאת הרב ברוך נאה, ג"כ כותב שבשמח"ת א"צ להניח ס"ת הראשונה אצל השני' בשעת אמירת הקדיש, רק מניחין ס"ת הג' אצל ס"ת השני'.

*

לעת עתה ראיתי מובא ד' טעמים להנהגה הנ"ל:

(א) לבוש סי' תרפ"ד ס"ג ובמנהגים שלו סעי' כ"ד: "דפשיטא שעולה הקדיש גם עלי' כיון שכבר קראו בה אע"ג שאינו מונחת אצלה".

(ב) לקוטי מהרי"ח הנ"ל: "לפענ"ד אפשר עוד טעמים

דדוקא ס"ת הג' דבלא"ה מניחין על השלחן כדי לקרות בה לכך מניחין אותה ג"כ קודם הקדיש משא"כ בס"ת הא' ביום שיש ג' ס"ת משום קדיש לחוד א"צ להניחה על השלחן".

ג) לקוטי מהרי"ח ממשיך שם: "או כמ"ש לעיל בסמוך בשם הבית יוסף סי' רפ"ב בשם הראב"ד דדוקא כשיקדיש על ס"ת הראשונה ולא יקדיש על השני' חוששין לפגם ס"ת הב' משא"כ אם יקדיש על הס"ת הב' ליכא פגם ס"ת הא' שהכל יודעין שקריאת ס"ת הא' שקראו בה כל מנין הקרואים הוא העיקר ע"ש".

שערי חיים הנ"ל כתב: "ובח"מ מובא בתו"ח כ' עוד טעם דהוי קצת ביזוי שיניח אותה על הבימה כאילו רוצים לקרות בה ולא יקראו".

*

והנה לשלימות הענין יש לציין גם אותם הדעות שס"ל שמניחין ס"ת הראשונה אצל השני' אף במקום שאומרים הקדיש אחרי גמר הקריאה מתוך הס"ת הב', וכמו בחוהמ"פ:

1) מגן אברהם הנ"ל שכתב: "ונראה לי דביום שיש ג' ס"ת יניחו שלשתן על השלחן בשעת הקדיש". אבל להעיר דהרי סיים שם "ולא נהגו כן".

2) ערוך השלחן סקמ"ז סי"ז, וז"ל: "וכשיש ג' ס"ת מניחין כולן בשעת קדיש (מג"א סקי"ב)". אף שציין למקור לדבריו המג"א, אמנם כנ"ל המג"א סיים שם "ולא נהגו כן".

3) סידור נהורא השלם - הנהגות חוה"מ ושאר ימי פסח, שכתב: "ס"ת ב' קורא רביעי בפ' פנחס .. מניחין ס"ת שני' אצלה ואומר ח"ק על שתיהן". מה שכתב "ס"ת דשני'", לכאורה צ"ל ס"ת ראשונה.

4) ספר קרן צבי (מנהגי ביהכנ"ס) נדפס בנוא יארק תרע"ח, אצל דיני חוהמ"פ כתב: "ומניחים ספר ראשון אצל ספר שני ואומר חצי קדיש על שני ספרים".

אבל סותר את עצמו, דבשמח"ת כתב: "ומניחין ספר

שלישי אצל ספר דבראשית ואומרים חצי קדיש על שני ספרים על ספר שני וספר שלישי".

(5) סידור ר' יעקב עמדין, דינלי חוהמ"פ מסילה א' אות ל"ז "מניחין ס"ת א' אצלה ואומר חצי קדיש על שניהם".

והנה בספר לקוטי מהר"ח הנ"ל אחרי שהביא מה שכתב בסידור יעב"ץ הנ"ל, כתב: "ולכאורה מסידור היעב"ץ אינו ראי' דדילמא דעתו כדעת המג"א דביום שיש ג' ספרים ג"כ יניח שלשתן כי אין שם בדבריו הכרע בזה ע"ש בר"ח טבת אדר ניסן שחלו בשבת ואדרבא יותר הכרע שם כדעת המג"א מדסתים שם עכ"ל שסומך עצמו על מ"ש בר"ח שחל בשבת ובא' דחוה"מ פסח דצריך להניח הן הס"ת שכבר קראו בו והן הס"ת שעדיין לא קראו בו".

הנה מה שכתב שרי"ע כתב בנוגע לר"ח שחל בשבת "דצריך להניח הן הס"ת שכבר קראו בו והן הס"ת שעדיין לא קראו בו", לא ידעתי פירוש הדברים. דאם כוונתו (וכפי הנראה מסגנון דבריו), לר"ח סתם שחל בשבת שמוציאין ב' ס"ת, הרי אומרים הקדיש אחרי גמר הקריאה **בס"ת הראשונה**, ואז לית מאן דפליג דמניחין ג"כ ס"ת השני' (שעדיין לא קראו בה) אצל ס"ת הראשונה. משא"כ בחוהמ"פ דאמירת הקדיש הוא אחרי גמר הקריאה **בס"ת השני'**. והשאלה היא אם צריכים להניח ג"כ הס"ת שכבר קראו ממנה. (גם לא ראיתי דבר כזה בסידור רי"ע, אבל כמובן לא ראינו ראי').

ואם כוונתו למה שכתב לפני זה "בר"ח טבת אדר ניסן שחלו בשבת", הנה נוסף לזה שאין זה פירוש הפשוט של דבריו, שהרי בא להוכיח מר"ח שחל בשבת, איך צריכין להתנהג בר"ח טבת אדר ניסן שחלו בשבת".

הנה ז"ל רי"ע אודות ר"ח טבת שחל בשבת: "כשחל ר"ח טבת בשבת מוציאין ג' ס"ת קורין ו' בפ' השבוע בב' קורא הז' בשל ר"ח ומתחיל וביום השבת ואומר קדיש, בג' קורא למפטיר בשל חנוכה".

וז"ל בנוגע לר"ח אדר שחל בשבת: "כשחל ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת מוציאין ג' ס"ת בא' קורא לו' פ'

השבוע בב' קורא לא' בפ' פנחס וביום השבת עד ונסכו בג' קורא למפטיר כי תשא עד נפשותיכם".

וז"ל בנוגע לר"ח ניסן שחל בשבת: "ר"ח ניסן שחל בשבת אז הוא פ' החודש מוציאין גב' ס"ת קורין שיתא בסדר היום, ז' וביום השבת ובר"ח ואומרין ח"ק על ב' הספרים ביחד וקורין למפטיר בס"ת ג' החודש הזה".

הרי אף שבנוגע לר"ח טבת ואז שחלו בשבת לא דיבר בנוגע להנחת הספרי תורה בשעת אמירת קדיש, אמנם בנוגע לר"ח ניסן שחל בשבת הרי כ"ב בפירוש "ואומרין ח"ק על ב' הספרים ביחד", ולא כתב ג' ספרים.

א"כ מה זה שכתב הלקוטי מהרי"ח בנוגע לשליטת הרי"ע "דדילמא דעתו כדעת המג"א דביום שיש ג' ספרים ג"כ יניח שלשתן כי אין שם בדבריו הכרע כזה", הרי בפירוש כתב שלא כהמג"א, דכנ"ל כתב ב' ספרים ולא כתב ג' ספרים.

ועיין בסידור רי"ע בנוגע לשמחת תורה שער אחר הרצים אות ל' שכתב וז"ל: "פותח ס"ת ב' וקורא בו בראשית .. אח"כ מניח ספר ג' על התיבה ואומר קדיש על שלשתן מגביה וגולל".

הרי כתב בפירוש דמניח ס"ת ג' ולא כתב דמניח ג"כ ס"ת הא'.

ואף שסיים דבריו "ואומר קדיש על שלשתן". הרי לכאורה בפשטות הכוונה הוא, דכיון שאומר הקדיש אחרי גמר הקריאה מס"ת השני, ובשעת אמירת הקדיש מונחת ס"ת השלישית ג"כ על השלחן, במילא נמצא דאומר קדיש על שלשתן, וכנ"ל מהלבוש שכתב "דפשיטא שעולה הקדיש גם עלי' כיון שכבר קראו בה אע"ג שאינו מונחת אצלה". משא"כ אם לא היל' מניח ס"ת השלישית על השלחן, אז היל' הקדיש עולה רק עבור ס"ת השני' והראשונה.

ולפי"ז י"ל דמה שכתב הרי"ע בדיני ניסן "ואומרין ח"ק על ב' הספרים ביחד", הכוונה לס"ת השני' והשלישית, וכפי שאנו מפרשין מה שכתב בנוגע לשמחת תורה, שלא הזכיר שם שמניח ג"כ ס"ת הא'.

אבל לאיך, אם לומדים כן, הרי סותר את עצמו ממה שכתב בנוגע לחוהמ"פ. דמדוע בחוהמ"פ צריכין להניח גם ס"ת הראשונה, ובר"ח ניסן שחל בשבת ובשמחת תורה, אין צריכין להניח ס"ת הראשונה.

סוף דבר, לע"ע לא זכיתי להבין שיטת הגאון רי"ע.

וכיון שקיל"ל יחיד ורבים הלכה כרבים, הנה כיון שיש עשרה פוסקים (ובטח יש עוד פוסקים שס"ל כן), שכתבו שאין צריכים להניח ס"ת הראשונה.

ובפרט שיש בזה ד' טעמים. ולפי טעם המובא בשערי חיים, הרי מובן שאסור להחמיר ולהניח ס"ת הראשונה, דהרי יש בזה משום בזיון ס"ת.

וגם כנ"ל, לכאו' יש סתירה בסידור רי"ע.

לכן נלפענ"ד דיפה הוריתי שלא להניח ס"ת הראשונה בשעת אמירת הקדיש אחרי גמר הקריאה מתוך ס"ת השני'.

ועוה"פ הנני להביע תודתי לכבודו על מה שעורר השאלה, דעי"ז יצא בירור הענין.

והנני ידידו הדו"ש בכ"ט מגשם ועד רוח
הרב שמואל פסח באגאמילסקי
- מיפלוואוד נוא דזוירזי -

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

יב. בלקו"ש חה"פ (סעי' ד') מקשה על הצפע"נ שכתב דבזה"ז זכר לעבדות בטל דמרור בזה"ז דרבנן, דלכאורה הא דליתא למצוות מרור מדאורייתא בזה"ז ה"ז מפני שאכילת מרור טפלה לפסח ואינה מצוה לעצמה, וכיון דבזה"ז אין פסח במילא ליכא מצות מרור מה"ת, ועוד קשה להבין דמדוע יהי' כן, שדוקא בזה"ז שאין ביהמ"ק קיים יבטל הזכר לעבדות וישאר רק הזכר לחירות וממשיך לבאר סעי' ה' דרק בזמן שביהמ"ק קיים כאשר בנ"ל נמצאים במצב של חירות אזי יכולים לקיים בשלימות החיוב דחירות גם כאשר ישנו הזכר דשעבוד ע"י המרור, משא"כ בזמן שאין ישראל על אדמתם ונמצאים בגלות, הרי המעשה מיוחד דאכילת מרור שמדגיש השעבוד אפשר שיגרום חלישות בזכר לחירות וכו' ולכן זכר לעבדות בטל עיי"ש.

ואולי יש לבאר עפ"ז שיטת רש"י דבזמן הבית מרור הוא מה"ת אף בלי קרבן פסח, וכדדייקו באחרונים בהך דפסחים לט, ב, בעי רבא מהו שיצא אדם ידי חובתו במרור של מעשר שני בירושלים וכו' מרור מדרבנן נפיק וכו', ובלשון שני פירש"י מצה בזה"ז דאורייתא ומרור מדרבנן, והקשה רש"י ע"ז בזמן הזה מי מסקי מע"ש לירושלים כו' ומהא דלא פירש"י מרור מדרבנן ומע"ש בירושלים בזמן הבית, ובאופן דאינו אוכל ק"פ כגון ערל, דשפיר מע"ש בירושלים ומרור מדרבנן מוכח דסב"ל לרש"י דבזמן הבית לא שייך כלל מרור מדרבנן והוה מה"ת כמו מצה, ולכן מוכרח רש"י לפרש דקאי על זמן הזה, וסב"ל דהא דמבואר בפסחים קכ, א, דערל אוכל במצה ומרור ה"ז מה"ת, וכן מבואר ברש"י שם צא, ב, ד"ה לית ליה דמפרש על ר"ש דנשים פטורות מקרבן פסח מ"מ חליבות במצה ומרור מה"ת עיי"ש, וראה בחי' הגר"ז ח"ה ע' 221 ובהגדה של פסח מבית לוי ע' רו, ובס' ברכת אברהם בסופו בארוכה, (ועי' גם ברמב"ם הל' ק"פ פ"ט ה"ה ובמנחת חינוך מצוה י"ז, וראה מ"ש ר"א בן הרמב"ם במעשה ניסים, וראה בס' מחנה יוסף פסחים סי' ל"א שביאר דזהו ג"כ שיטת הרמב"ם עיי"ש).

דלפי זה מוכח שפיר דזכר לעבדות בטל, דלכן אכילת

מרור בזה"ז מדרבנן, משא"כ בזמן הבית אף שלא ה' אוכל ק"פ יש חיוב מה"ת לאכילת מרור, וכהביאור שבהשיחה דאז שייך הענין דזכר לעבדות, כיון שהוא במצב של חירות לא יוחלש אצלו ההרגש דחירות, ואינו רק משום דכל האכילה היא רק תנאי בהקרבן פסח.

*

יג. ב) אבל יש לעיין דהרי הדין דבעינן לחם עוני דוקא ולא מצה עשירה הוא גם בזמן הזה, וכמ"ש הרמב"ם בהל' חומ"צ פ"ה ה"כ שצריך להיות זכרון לחם עוני, ובפירש"י (דברים טז, ג) "לחם שמזכיר העוני שנתענו במצרים" אלמא דגם בזמן הזה יש זכר להעבדות מן התורה, וראה לקו"ש חט"ז ע' 122 ובהערה 6, ואולי יש לחלק בין לחם עוני למרור המורה על מרירות וכו'.

*

יד. ג) במ"ש בסעי' ד' שישנם ב' חיובים המצוות שבדיבור - סיפור יצי"מ, והמצוות שבמעשה - פסח מצה ומרור ותוכנם אחד להודיע גאולתנו וחירותינו, ולכן כשם שבסיפור יצי"מ צריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח עד"ז הוא גם במצוות שבמעשה שצריך להדגיש גודל העבדות והשעבוד שממנו היתה הגאולה, ועפ"ז מבואר ענין הטיבול דמצה בחרוסת כמ"ש הב"ח להורות שהוציאנו מעבדות שהוא מטיט לחירות כו' עי"ש.

יש להמתיק זה עפ"י מ"ש בס' משנת יעבץ מועדים סי' יח דע"י המעשה מקיימים ג"כ מצוות סיפור יציאת מצרים דאורייתא כגון באכילת מרור דבזה"ז מדרבנן, מקיימים בזה עכ"פ מצוות סיפור דאורייתא ע"י מעשה כפי שהאריך שם להביא ראיות לזה, ובזה מתרץ קושית המנ"ח דמהו החידוש בהמצוה שבלילה זה והלא יש מצוה להזכיר יצי"מ בכל לילה, ומתרץ דבפסח ניתוסף שהמצוה אינה רק בסיפור אלא גם במעשה, דכל הלכות הסדר דאכילת מצה ומרור ושתיית ד' כוסות הכל הוא קיום מצוות סיפור יצי"מ, ובזה ר"ל שם דגם אלם מקיים מצוה זו אף שאינו יכול לדבר מ"מ ה"ה מקיים זה ע"י המעשה יעו"ש בארוכה.

דלפי דבריו מובן עוד יותר דכיון שענינם הוא אחד,

הנה כשם שבדיבור בעינן דמתחיל בגנות ומסיים בשבח, עד"ז הוא גם בנוגע להמצוות שבמעשה דבעינן באופן זה, כיון דגם על ידם מתקיים המצוה דסיפור יצי"מ.

*

טו. ד) בהמבואר בסעי' ו' בביאור פלוגתת הרמב"ם והראב"ד דלדעת הרמב"ם אף דבזה"ז יש עבדות אבל אכתי שייך חירות בשלימות מהיציאה דשעבוד מצרים שהי' שעבוד מיוחד, ולכן טובל מצה בחרוסת שהוא זכר לטיט, משא"כ להראב"ד כיון דבזה"ז אכתי יש עבדות לא שייך חירות בשלימות גם בנוגע להיציאה ממצרים דאין גאולה לחצאין עי"ש.

לכאורה יש לקשר ג"כ בנוגע לברכת שהחיינו שמברכים על רגש של שמחה, דמצינו בהלכה שקו"ט אם שייך לברך שהחיינו באופן שיש שמחה וגם צער, כגון השקו"ט אם מברכים שהחיינו במצוות מילה, דכתבו התוס' סוכה מו, א, ד"ה העושה דאין מברכין שכיון דאיכא צערא דינוקא, וכ"כ בהגמ"י הל' מילה פ"ג, אבל הרמב"ם בפ"ג הל' מילה כתב שמברכין שהחיינו, וכ"כ בהל' ברכות פ"א ה"ט, ועי' גם ברא"ש בכורות פ"ח סי' ח' שמביא מהר"י להתספק בנוגע לפדיון הבן שאם מת הבן לאחר ל' שהדין הו' שהאב מחוייב לפדותו אם הוא מברך שהחיינו כיון שעושה מצוה או כיון שמזכיר צערו אינו מברך שהחיינו עי"ש, דיש לומר שכללות הספק הוא אם אפשר לחלק ולהרגיש שמחה בדבר אחד, אף שיש כאן גופא עוד דבר המצער, או דאין לחלק ביניהם, ע"ד המבואר בעניננו אם אפשר להרגיש שלימות הקירות דגאולה משעבוד מצרים אף שנשאר עדיין במצב של עבדות בכלל או לא, והרמב"ם סב"ל דיש לחלק ביניהם ושפיר סב"ל דמברכין שהחיינו גם על המילה, [ואף דלכאורה יש להקשות מהא דברכות נט, ב, מת אביו והוא יגרשו בתחילה אומר ברוך דיין האמת ולבסוף אומר ברוך הטוב והמטיב ואם אין לו אחים מברך שהחיינו כדאיתא בשו"ע או"ח סי' רכ"ז סעי' ב', ועד"ז לענין אשה שילדה זכר ומתה דמברך ב' ברכות, ד"ל כמ"ש בארוכה בשו"ת באר משה ח"ה סי' סז דשם הם ב' דברים נפרדים משא"כ במילה המצוה מצ"ע שעליו מברך הוא הוא הפועל צערא דינוקא עי"ש ואכמ"ל, ועד"ז אפ"ל בנוגע לעניננו שהו"ע אחד דאין גאולה לחצאין, ובמילא כיון שהו"ע אחד יש להתספק

דאולי כאן אין לחלק ביניהם].

*

טז. ה) במ"ש בגליון הקודם סי' ל' דכיון דסב"ל לאדה"ז דיש מצוה בטיבול בחרוסת א"כ למה לא שייך כאן אין מעבירין על המצוות הלא יש כאן מעשה המצוה שיכול לקיים והוא מעביר עליו, כעת ראיתי בפמ"ג סי' תע"ג שם באשל אברהם ס"ק ו' שבאמת מחמת טעם זה הוא חולק על הח"י וסב"ל דכיון שיש מצוות טיבול לכן שפיר שייך בזה הענין דאין מעבירין על המצוות, ורק בב' תבשילין דאין בהם שום מעשה רק לזכר לא שייך אין מעבירין עיי"ש.

והעירני אחד דיש לתרץ דכיון דכתב אדה"ז (סי' תע"ה סעי' י"א) דאין מברכין על החרוסת מפני שהו' יזפל למרור, במילא לא שייך לדון כאן כלל הדין דאין מעבירין על המצוות, (ומצד המרור ג"כ ביאר אדה"ז דלא שייך אין מעבירין על המצוות עיי"ש), וכל מה שתירץ כאן אדה"ז הוא רק מצד שמונח לפניו עכשיו זכר לטיט, משא"כ בנוגע לטיבול מובן מאליו דלא שייך כאן אין מעבירין וכו', ע"כ. מיהו יל"ע בזה, כיון דאפ"ל דכיון דסו"ס יש קיום מצוה בגוף החרוסת, א"כ דילמא גם בכה"ג אמרינן אין מעבירין על המצוות, וראה בס' גזע ישי (כללים) סי' י"ט שחקר בדין אין מעבירין על המצוות כשהמצוה אינו מתוקן עדיין ואינו מוכן עדיין לקיים עיי"ש.

*

יז. ו) במה שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דאחש"פ בנוגע לברכת שהיינו ביום הולדת, יש להעיר ממ"ש בשו"ת חוות יאיר סי' ע' שמביא מנהג לעשות סעודה ולברך שהיינו ביום שנעשה בן **שבעים** והוא מסכים לזה, וראה פתחי תשובה יו"ד סי' רי"ז ט"ו שהביא זה, אבל הפמ"ג במשבצות זהב סי' תמ"ד ס"ק ד' נסתפק אם ראוי לברך שהיינו בשם ומלכות, והחתם סופר בהגהותיו באו"ח סי' רכ"ה כתב שיברך בלי שם ומלכות, ובשו"ת גנזי יוסף סי' ד' כתב שילבש בגד חדש או שיאכל פרי חדש ויברך בשם ומלכות עיי"ש. וראה גם בשו"ת בית ישראל סי' ל"ב בענין זה, מיהו כל זה כתבו רק בהגיעו לגיל מיוחד כו', אבל לא בכל יום הולדת.

ומה שהוזכר הענין דנוח לו לאדם שלא נברא וכו' ויש להעיר שזה הוזכר גם בהלכה דהט"ז או"ח סי' מ"ו ס"ק ד' בלאר הטעם שמברכין שלא עשני גוי ואין מברכין שעשני ישראל מצד דנוח לו לאדם שלא נברא עי"ש.

ומה שהוזכר שיש דיעות דבברכת שהחיינו לא אמרינן ספק ברכות להקל ראה בשו"ת חת"ס או"ח סי' נ"ה בענין זה ודן בדברי הב"ח סי' כ"ט, וראה גם בשו"ת יביע אומר ח"ד סי' נ' אות ד' בארוכה.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

מ א מ ר י כ " ק א ד מ ו " ר ש ל י ט " א

חל. בקונטרס כ"א אדר תשמח בסופו מביא בענין מ"ש והנער בן מאה שנה ימות (ישעי' ס"ה כ) הוא רק בנוגע לבני נח משא"כ בנוגע לישראל יהי' בלע המות לנצח.

וע"ז מוסיף דגם לדיעה זו בבני נח אין הפירוש מיתה כפשוטו, אלא ע"ד מארז"ל מאן דנפיל מדרגי' איקרי מית כמבואר במאמר של המהר"ש ספה"מ תרכ"ח ע' מ' ואילך, ודעה זו היא דעת ר' חנינא במד"ר פ' כ"ו סי' ב'.

היוצא מכ"ז דלעת"ל לכל הדעות מ"ש והנער בן מאה שנה ימות אי"ז מיתה כפשוטה אפי' גבי בני נח.

ועפ"ז צ"ל מ"ש בתניא על פסוק זה (אגרת הקדש סי' כ"ו ע' קמ"ג בסופו) וז"ל: "וגם טומאת המת יהי' צריכין לידע כדכתיב הנער בן מאה שנה ימות והיינו שיהי' ענין של טומאת מת גם לעת"ל.

ואם אין הפירוש מיתה כפשוטו מה שייך ענין של טומאת מת.

ובכלל צ"ל מ"ש בתניא שם בנוגע לטומאה שהרי לדעת

ר' חנינא במדרש רבה (שם) שפסוק זה והנער בן מאה שנה ימות קאי על אוה"ע.

ולכאורה הרי בגמ' נזיר (סא, ב) למדים מהפסוק "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא" (במדבר יט, כ) כל שיש לו טהרה יש לו טומאה, וכל שאין לו טהרה אין לו טומאה, וא"כ אין שייך טומאת מת בגוי וא"כ מה הביאור בתניא (שם).

ואפי' את"ל שמצינו עכ"פ מדרבנן טומאה בגוי מדברי סופרים כדאיתא בתו"כ (מצורע ריש פרק זבים) ועד"ז ברמב"ם (טומאת מת פ"א הל"ד) שחכמים גזרו עליהם כדי שלא יהי' תיבוק ישראל רגיל אצל הגוי.

אבל עכ"ז מנין שיש טומאת מת אצל גוי - והרי בזה אין הסברא שיהי' רגיל אצלו, וא"כ אפי' מדרבנן אין שייך טומאה, ובפרט שלמדים מהפסוק "אדם כי ימות באהל" דוקא ישראל שהרי אתם קרויים אדם ולא עכו"ם שדוקא ישראל מטמא טומאת מת?

הרב שאול משה אליטוב
- שליח בואנוס איירס ארגנטינא -

ח ס י ד ו ת

יט. בסה"מ - תרנה ע' לז שורה ב' המתחלת: "הם ריבוי מינים הנמצאים שונים בנבראים גשמיים", על תי' **הנמצאים שונים** העירו בשולי העמוד: כ"ה בגוכתי"ק ואוצ"ל: **שונים הנמצאים**.

אבל כמו שנמצא כאן **בגוכתי"ק** כ"ה גם בסה"מ - תרץ ע' ב (שציינו בהמפתח) שגם הוא נדפס מגוכתי"ק ובד"ה בראשית - תר"ן ע' של שגם הוא נדפס מגוכתי"ק.

באוה"ת - שמע"צ ע' א' תשפג הגי': הוא ריבוי השינויים בנבראים גשמיים, ובאוה"ת - ענינים ע' רס (שם מעתיק מד"ה ביום השמע"צ - דתקע"ב שהוא היסוד לכל

המאמרים הנ"ל) "הוא ריבוי מיני הנמצאים שונים בנבראים גשמיים".

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

כ. בשנת תרל"ר ערך אדמו"ר מהר"ש רשימה מהגהות אדמו"ר הצ"צ על דרושי התו"א לג' פרשיות ראשונות מספר בראשית באיזה ביכלאך הם נמצאים [פקסימיליא נדפס ביגדיל תורה נ.י. תשרי חשון תשל"ט ע' נט], והר"ש סופר העתיק את המאמרים האלה על הסדר.

ובחדשי ניסן - תמוז תרל"ח הגיה כ"ק אדמו"ר מהר"ש הגהות הצ"צ לדרוש להבין ענין הברכות [הנחת אדמו"ר האמצעי נדפס בסידור עם דא"ח קלב, ג. ומתחיל: להבין ענין ברכת חתנים, נאמר בחורף תקס"ד], והוסיף לו התחלה וסיום, חילקו למ"ב פרקים, ונודע בשם המשך "חייב אדם לברך" תרל"ח.

כמובן הגיה את הגהות אדמו"ר הצ"צ לד"ה השמים כסאי וביאוריו, ונאמר ברבים בחג השבועות. ש"פ מו"מ - ש"פ תבא תרל"ח. מיום הראשון של חג הסוכות - ש"פ נח תרל"ט.

כמו"כ הגיה ז' מאמרים מהתו"א לג' פרשיות ראשונות שלא הוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

אחרי הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהר"ש בשנת תרמ"ג הובא הלקו"ת לג"פ לביה"ד ע"י בניו, נדפס בוויילנא בשנת תרמ"ד.

על ד"ה והבדילה הפרוכת. שרי אשתך. לא נמצא הגהות מרבינו הצ"צ. וגם אדמו"ר המהר"ש לא הגיה אותם. ואשר על כן לא נרשמו ברשימה הנ"ל. ומ"מ הדפיסו אותו בניו. מכיון שנדפס בתו"א.

ובמקום שסילים זה פתח זה:

בשנת תרנ"ב התחיל אדמו"ר הרש"ב לכתוב ההגהות על ד"ה פתח אליהו שבתו"א פ' וירא.

ובתרנ"ח סילים.

ההגהות ("הגהות לד"ה פתח אליהו - תרנ"ח") נתפרסם בקופיר כמה פעמים ונדפס בשנת תשמ"א ע"י מערכת אוצר החסידים.

ההמשך חייב אדם לברך - תרל"ח נדפס ע"י מערכת אוצר החסידים בשנת תש"ה.

בהתחלה (אותיות א-ג) שנאמר בש"פ תזריע, אותיות טז-יז שנאמר בש"פ אמור. והסיום (אותיות מ-מב) הם הוספת אדמו"ר מהר"ש.* וכן המאמר גל נפלאותיך שנאמר בל"ג בעומר.

על אותיות א-כח צויין התאריכים ברשימת מאמרי דא"ח מהדו' תשמ"א עפ"י הנחות כ"ק אדמו"ר הרש"ב מש"פ תזריע עד ש"פ בחוקותי.

בחג השבועות נאמר חלק ממאמר השמים כסאי.

על אותיות כט-מב לא צויין התאריך.

כמו"כ לא נרשם המאמרים שמש"פ נשא עד ש"פ פנחס.

ובהתאם ג"כ עם העובדא שהד"ה דאותיות לה-לו הוא: שלח לך אנשים, מסתבר שהסיום נאמר בש"פ פנחס.

והעירני הר"א שי' מטוסוב על מה שצויין בהגהות

* מקצת אות ב (מע' ג' שו"ה בד"ה אז ישיר) הוא לשון התו"א (ו,א ד"ה להבין ענין הברכות). מקצת אות ג (עד שו"ה שהיא מד"ס: וזהו עריבים עלי) הוא לשון בתו"א (נג,ב ד"ה להבין מאמרז"ל עפ"י כי טובים דודיך מלין).

הנ"ל ע' א: "כמ"ש שם [בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם] ספ"ג", ובשוה"ג: "ספ"ג: כ"ה בגוכל"ק, ואוצ"ל: ספ"ב".

והאמת שהכוונה ללקו"ת לג"פ. [הועתק באוה"ת בראשית ע' תתרנב] ושם בסוף הגהת אדמו"ר מהר"ש: "כי כדי שיהי' התחברות הנשמה העליונה בגוף הגשמי שמבחי' דומם זהו דוקא ע"י בחי' סוכ"ע ומפליא לעשות כו'". והגהה"ה הוא פ"ג [ובאוה"ת לא נסמן].

העירני א' התמימים על שיחת ש"פ חלי שרה תשי"ב ס"א: "בא די רביים איז אויך די התחלות פון די מאמרים געווען בדיוק. עס איז געווען אין יאהר תרצ"ג אין ריגא, האט דער רבי דאן געזאגט א מאמר און האט אנגעהויבן מיטן פסוק צור תעודה. זיינען געווען אזוינע וואס מען האט איבערגערעדט וועגן דעם, האב איך געפרעגט וועגן דעם ביי דעם רבי'ן. איך האב געמיינט אז דער רבי וועט ענטפערן - לאו דוקא, די מעשה איז אבער געווען אז דער רבי האט געעפנט א לקו"ת און געוויזן אין א געוויסען מאמר אז דארטען רעדט זיך אסאך וועגן דעם פסוק צור תעודה און עס איז משמע אז אין זאגען האט ער זיך אזוי אנגעפאנגען - און עס איז פאראן געוויסע פסוקים וואס זיי זיינען התחלות פון מאמרים".

ובשיחת ש"פ חלי שרה תשט"ו ס"ה: "די התחלות פון די מאמרים הייבט מען ניט אן בכלל מיט קיין נייע התחלות, נאר די התחלות וואס זיי זיינען שוין פאראן פון פריער. אמאל האט דער רבי געזאגט א מאמר אין ריגא, און ער האט אנגעהויבן צור תעודה חתום על לבך גו' [ש"פ נח תרצ"ג], בין איך יעמולט געווען בא דעם רבי'ן און געזאגט אז דער עולם האט ניט געהערט קיין מאל פון אזא התחלה, האט מיר דער רבי געזאגט אז עס איז יע דא אזא התחלה. אין א זמן ארום האב איך געזעהן אין לקו"ת לג' פרשיות [ווילנא תרמ"ד, דף מא, א], וואס פון דארטן איז משמע - דארטן גייט א המשך, נאר ס'איז משמע - אז איין מאמר האט זיך אנגעהויבען צור תעודה".

ואמנם ברשימת ר"ש סופר נרשם שהתחלת פל"ט בעת שנאמר הוא: צור תעודה.

מקומות אחדים שציין הצ"צ לסידור העתיק לשון הסידור ס"ז של ההמשך עם סידור שער חג המצות דף רפד.

באוה"ת ע' 1122 שו"ה תרומה נרשם: ועיין מענין אמ"ר בסידור ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו.

ובהמשך הנ"ל ע' לו-לח (אותיות כא-כב) העתיק במקום זה לשון הסידור שם (ע, א-ב).]

בע' 1120 בשוה"ג נסמן: "ונחזור: מכאן עד הקיצור לא נמצא בלקו"ת לג' פרשיות והמעין בהמשך ס"ט יראה שכאן האריך אדמו"ר מהר"ש בקטע ד"ה אמנם, המתחיל בסוף ע' ל). וכיו"ב, בע' תקסו בשוה"ג הא'.

*

באוה"ת בראשית דף תעח נדפס ביאור ע"פ כל כאשר השמים כו' וכבר נדפס בלקו"ת שה"ש נ, ג בשינויים קלים.

נדפס (בלי ההגהות) כסה"מ נביאים ע' קצד מכ"י 80. 392. רק שהצ"צ שילב בו קצת גם מהנחת אדמו"ר האמצעי שבסה"מ תקס"ד ע' קמט ואילך (בלקו"ת ע' 100 שו"ה לבד, ויובן עד"מ - בחכמה שבמוחו, ועוד).

באוה"ת בראשית כרך ו תתרמ, א נדפס ד"ה כל כאשר השמים החדשים, והוא הנדפס בלקו"ת שה"ש מח, ד. עם הגהות אחרות. ובשוה"ג (תתרמב, ב): בהכת"י נמצא אח"ז ביאור - הנדפס לעיל כרך ג דף תעח, א. וכנראה שהכת"י הוא מהדו"ב שחסרים שם הקיצורים ואינו מתחלק לסעיפים.

וכנ' שהוא מהדו"ק גם לגבי הנדפס בלקו"ת.

הת' יוסף יצחק קעלער
- תות"ל 770 -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו
ומכלל ישראל וינהיג את כולנו מתוך בריאות הרחבה
ונחת, ובקרוב ממש נלך, כל בניי שליט"א קוממיות
לארצנו הקדושה

נדפס ע"י

הת' חיים מיטניצקי

קובץ
הערות וביאורים
פשוטו של מקרא

ב

שמיני
גליון כט (תלח)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה
417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק
שנת תשמה, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה לכ"ק אדמ"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' שמילני שבת מברכים אילר שנת תשמח שנת הקהל

תוכן הענינים

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

- ט,ה שתיקת רש"י..... ד
- ט,ז בד"ה קרב אל המזבח..... ד
- י,ה בד"ה בכתנתם..... ד
- י,ט בד"ה בבאכם אל אהל מועד..... ה
- י,טז בד"ה שעיר החטאת..... ח
- י,יז בד"ה מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש..... ח
- יא,ב בד"ה דברו אל בני ישראל..... י
- יא,ג בד"ה אתה תאכלו..... יא
- יא,לב בד"ה מכל האוכל אשר יאכל..... יד
- יא,מ בד"ה והנושא את נבלתה..... יד
- יא,מג בד"ה ונטמאתם במ..... טו
- רשימת ביאורי כ"ק אד"ש בפרש"י דפ' תזריע מצורע..... טז

פ ש ו ס ו ש ל מ ק ר א

א. בפרשתינו (ט, ה) כתוב "ויקחו את אשר צוה משה וגו'".

ולכאורה קשה שהול"ל "אשר צוה ה'" שהוא עיקר המצוה והו"ל לרש"י לפרש את זה.
הת' שמואל טורנעק
- חנוך לנער - שיעור ו' -

ב. בפרש"י עה"פ (ט, ז) "קרב אל המזבח גו'" מפרש"י - שהי' אהרן בוש וירא אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת.

ואינו מובן למה לא הרגיע משה את אהרן שאין לירא, ורק הרגיעו "למה אתה בוש"?

ושמא י"ל שהרגש היראה הוא דבר רצוי ולכן לא רצה משה להסיר הרגש היראה מאהרן. *

וכנראה שכ"ק אדמו"ר שליט"א כבר ביאר רש"י זו, ואינו זכור לי כרגע הזה מקומו.

הת' אהרן אייזיק בנימינסאהן
- כתה ח' אהלי תורה -

ג. בפרשתינו (י, ה) ברש"י בד"ה בכתנתם "של מתים" מלמד וכו'.

וצריך להבין למה הי' צריך לעשות נס לשרף רק

* ואולי א"ל עוד שהיראה בא מחמת הבושה - ע"ד יראת בושת עי' תניא פ"ד.

המערכת

בפנים למה ה' לא שרף כל הגוף.

התמימים:

יחזקאל האלצבערג משה זכדי לוי ווילהלם

- כתה ח' אהלי תורה -

ד. בפירש"י ד"ה בבאכם אל אהל מועד (י, ט): אין לי אלא בבואכם להיכל בגשתם למזבח מנין נאמר כאן ביאת אהל מועד ונאמר בקידוש ידים ורגלים ביאת אהל מועד מה להלן עשה גישה מזבח כביאת אהל מועד אף כאן גישה מזבח כביאת אהל מועד, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) אין ענינו של רש"י להביא הלכות אלא לפרש פשוטו של מקרא, דברים שהבן חמש למקרא לא ה' מבין לולי פירושו, ואם כן למה בנוגע כאן לפרש איך הוא הדין בנוגע למזבח (החיצון שעמד בחצר), ואם בא לפרש דינים למה אין מפרש מהו הדין במי שנכנס לחצר ולא ניגש אל המזבח החיצון.

(ב) נניח שנתרץ שאלה דלעיל ונאמר שהיות שהבן חמש למקרא כבר למד בפרשיות הקודמות אודות מזבח החיצון הרי הוא שואל כאן מהו הדין בנוגע למזבח זה. ומה גם אם נאמר שהוא זוכר מה שלמד בפרשת תצוה בנוגע למזבח זה. ומה גם אם נאמר שהוא זוכר מה שלמד בפרשת תצוה בנוגע לבגדי כהונה (כח, מג): והיו על אהרן ועל בניו בבאם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח וגו', וכן מה שלמד בפרשת תשא בנוגע לקידוש ידים ורגלים (שרש"י מזכיר בפירושו כאן) (ל, כ): בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימתו או בגשתם אל המזבח וגו', לכן הוא שואל מהו הדין בגישה מזבח בנוגע לעניננו.

[דרך אגב יש להעיר, כנ"ל, נאמר "או בגשתם אל המזבח" הן בנוגע לבגדי כהונה בפרשת תצוה, והן בנוגע לקידוש ידים ורגלים בפרשת תשא מפרש רש"י בד"ה אל המזבח, וז"ל: החיצון שאין כאן ביאת אהל מועד אלא בחצר, עכ"ל. משא"כ בפרשת תצוה אינו מפרש זה].

הנה עוד צריך להבין, מלשון רש"י: "(בגשתם למזבח) **מנין**" ואינו אומר: "מהו", משמע לכאורה שהבן חמש למקרא אינו שואל **מהו הדין** בנוגע לגישת מזבח, (שזהו **כבר יודע**) אלא "מנין", דהיינו **מנין יודעים** (דבר שכבר **מפורסם**) שגם השיכור אסור לגשת למזבח החיצון.

ואם כן קשה לכאורה ממה נפשך: אם הבן חמש למקרא **כבר יודע** את הדין (ושואל רק "מנין"), הרי הדין למד לכאורה מקידוש ידים ורגלים, ואם כן למה שואל "מנין" ואם אין הסברה נותן שדין זה יהי' **שוה** לדין קידוש ידים ורגלים (או עכ"פ יש לו **ספק** בדין זה) הרי השאלה צריך להיות "מהו הדין".

ג) כנ"ל כבר נאמר הן בנוגע לבגדי כהונה והן בנוגע לקידוש ידים ורגלים "או בגשתם אל הזבח", והדין דקידוש ידים ורגלים נאמר בפרשת **תשא**, והדין דבגדי כהונה נאמר בפרשת **תצוה**.

ואינו מובן לכאורה למה אמר רש"י: "(ונאמר) **בקידוש ידים ורגלים** באת אהל מועד", ולא אמר: "(ונאמר) **בבגדי כהונה** באת אהל מועד", שכנ"ל, הדין דבגדי כהונה נאמר **קודם** להדין לקידוש ידים ורגלים.

או למה לא אמר: "נאמר בבגדי כהונה ובקידוש ידים ורגלים".

ולכאורה אין לתרץ שהיות שהדין דקידוש ידים ורגלים נאמר **סמוך יותר** לפרשת **שמיני** (בפרשת תשא), לכן נקט רש"י **דוקא** הדין דקידוש ידים ורגלים ולא הדין דבגדי כהונה.

שאם נאמר סברא כזו, מתורץ בפשטות שאלה שנזכר ריבוי פעמים בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א על פירוש רש"י, והוא, כשרש"י מביא ראי' לפירושו משני פסוקים או מכמה פסוקים, או כשרש"י מביא ראי' מפסוק **אחד**, והי' יכול להביא **אותו** הראי' מפסוק הנאמר קודם לכן, ולדוגמא כשרש"י בפרשת **שמיני** מביא ראי' מפרשת **ויקרא** והי' יכול להביא אותו ראי' מפרשת בראשית או שמות, או לדוגמא כשרש"י מביא ראי' בפרשת **שמיני** מפסוק הנאמר **בויקרא**,

ומפסוקים הנאמרו בשמות ובבראשית, ומביאים כסדר הזה, אז השאלה הנפוצה והפשוטה הוא למה מביא רש"י הראי' מהפסוקים, כסדר הזה ואינו מביאם בסדר: בראשית, שמות, ויקרא, או למה הביא הראי' מפרשת ויקרא ולא מפרשת בראשית ושמות.

ואם נאמר כסברא הנ"ל, מהו השאלה - רש"י מביא מפרשת ויקרא תחילה מפני שפסוק זה הוא היותר קרוב להפסוק שהוא מפרש.

(ד) מקורו של רש"י הוא לכאורה מתורת כהנים, ועיין שם, וז"ל: "...רבי אומר נאמר כאן בבואכם ונאמר להלן בבואם אל א"מ מה בבואם אל א"מ עשה את היציאה כביאה ואת המזבח כא"מ ואינו חייב אלא בשעת עבודה אף בבואכם אל א"מ האמור כאן עשה יציאה כביאה ואת המזבח כא"מ ולא יהי' חייב אלא בשעת עבודה, עכ"ל.

והנה בתורת כהנים לא נאמר (כלשון רש"י) "(ונאמר) בקדוש ידים ורגלים", רק (סתם) "ונאמר) להלן בבואם אל א"מ". והלשון "בבואם אל א"מ" נאמר (כנ"ל) בין בקידוש ידים ורגלים ובין בבגדי כהונה.

וזה לכאורה מגדיל השאלה, למה הוסיף רש"י ענין שלא נאמר בתורת כהנים, ובהשקפה ראשונה עכ"פ אין הכרח לפרש שהתורת כהנים מדבר דוקא בנוגע לקידוש ידים ורגלים?

אבל עיין שם בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל: ורבי לומד זה מקידוש ידים ורגלים עכ"ל. אבל גם עליו יש השאלה הנ"ל.

(ה) כנ"ל, הלשון בתורת כהנים הוא: "...עשה את היציאה כביאה ואת המזבח כא"מ ואינו חייב אלא בשעת עבודה, עכ"ל.

הרי שהתורת כהנים מזכיר ג' דינים שבהם שוה דין השיכור לדין קידוש ידים ורגלים, ולמה תפס רש"י רק דין א', (את המזבח כאהל מועד), ומהו בנוגע לשאר הדינים.

ולכאורה הבן חמש למקרא כשילמוד פסוק זה: "לין

ושכר .. **בנאכס** אל אהל מועד וגו'", ברור שישאל למה נאמר "בנאכס" ולא נאמר גם "ובצאתכם" (או למה לא נאמר "כשתהיו" או "כשאתם" שלשון זה כולל הן יציאה והן בליאה) קודם (עכ"פ) שישאל מהו הדין בנוגע למזבח, שלא נזכר כלל בפרשה זו. ומה גם אם זוכר מה שכתב בפרשת תצוה (כח, לה): ... בבאו . . . **ובצאתו**.

(ו) הלשון ברש"י הוא: "(אין לי אלא בבאכס) **להיכל**", ולמה לא אמר "אהל מועד" כמו שהוא עצמו מזכיר אח"כ כמה פעמים בפירושו.

*

ה. בפירש"י ד"ה שעיר החטאת (י, טז): ... ונחלקו בדבר חכמי ישראל ל"א מפני טומאה שנגעה בו וי"א מפני אנינות נשרף לפי שהוא קדשי דורות וכו', עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) לפי פירוש רש"י בד"ה ותקראנה אות כאלה (י, יט); ואכלתי חטאת (שם); היום (שם) הילטב בעיני השם (שם), משמע **בפשטות** שהטעם שנשרף השעיר היל' משום אנינות, אם כן למה הביא רש"י דעת דברי האומרים שמשום טומאה שנגעה בו נשרף. והרי אין דיעה זו מתאים לפי פירש"י לפשוטו של מקרא.

(ב) מצינו כמה פעמים בפירוש רש"י שמביא מחלוקת בדברי חז"ל, ולדוגמא, בפרשתינו בד"ה ותצא אש (י, ב) "שמביא שם מחלוקת רבי אליעזר ור' ישמעאל, וכן על דרך זה כמה פעמים כשאין רש"י מביא שם בעל המאמר רק **י"א** או **לדברי האומר**, ובכל מקומות אלו אין רש"י מקדים "ונחלקו בדבר חכמים ישראל". ולמה כאן מקדים רש"י הקדמה זו.

*

ו. בפירש"י ד"ה מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש (י, יז): ... אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה, עכ"ל.

ובפירש"י הן היום הקריבו (י, יט): ... אמר לו משה

שמה זרקתם דמה אוננים שהאונן שעבד חלל, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) מפטות הסיפור משמע שמה לא ה' בשעת הקרבת השעיר והי' חוקר ודורש למה נשרף ומאיזה טעם נפסלה.

והנה עין בפירש"י בפרשת תצוה בד"ה והי' המזבח קדש (כט, לז) וז"ל: ...אף כל ראוי שנראה לו כבר ונפסל משבא לעזרה כגון .. והיוצא והטמא ושנשחט במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו וכיוצא בהן, עכ"ל.

ולמה לא שאל משה שאפשר הי' אחד מסיבות אלו שמצד זה נפסלה השעיר ונשרף.

(ב) עיין בפירש"י ד"ה הן לא הובא וגו' (י, יח): שאילו הובא הי' לכם לשרפה כמו שנאמר וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו'.

למה בנוגע לשאלה זו לא שאל משה על דרך ששאל בנוגע לשמא חוץ לקלעים יצאה, ושמה זרקתם דמה אוננים.

ששם הי' השאלה "שמא" ולא אמר שם (על דרך שאמר כאן) "הן לא יצאה חוץ לקלעים" או "הן לא זרקתם דמה אוננים", שמזה משמע שהי' ספק למשה בדבר זה.

משא"כ בדבר זה הי' משה ברור שלא הובא דמה אל הקדש. *

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

* א"ל בזה כי משה הי' בטוח שלא הכניסו (ולא לכניסו) דמה בקודש פנימה כי ידעו ממעשה נדב ואביוהו - שקרה בו ביום - שנכנסו לפניו, עשו עבודה שלא כהוגן, ומה היו התוצאות מזה.

המערכת

ז. בפרק לא פסוק ב "דברו אל בני ישראל" מפרש"י: את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה לפי שהשווה בדמימה וקבלו עליהם גזירת המקום באהבה, ע"כ.

ויש להבין בזה:

(א) איפה מצינו ש"השווה בדמימה"? * הילינו, עצם הדבר שבכולם היתה דמימה מובן כי בפשטות כשבני אהרן ראו באביהם ש"וידם אהרן" התנהגו ג"כ על דרך זה, אבל מאיפה מוכח שהשווה בזה.

ואת"ל שההכרח לזה הוא מכתוב זה עצמו - דברו גו' את כולם השווה, הרי זה גופא אינו ברור ע"פ הפרש"י שלפנ"ז ש"לאמר אליהם" הפי' הוא שיאמר לאלעזר ולאיתמר, ועפ"ז "דברו אל בני ישראל" קאי על אלעזר ואיתמר ** שהם יאמרו אל בני ישראל, ובמילא איפה מוכח בכתוב זה ש"את כולם השווה" (גם משה ואהרן)?

וגם מצד הסברא, העובדא שאהרן התנה באופן ד"וידום" ה"ז לכאו' יותר חידוש מאשר הנהגת בניו באופן זה.

(ב) באם כולם השווה בדמימה למה לא הודגש בכתוב בפירוש לעיל (י, ג) וידם אהרן וגם בניו?

(ג) מזה שאהרן קבל שכר מיוחד על שתיקתו שנתליחד עמו הדבור בפ' שתוי לין, מוכח שדמימת אהרן היתה יותר נעלית מבניו?

הת' יוסף וולבובסקי
- כתה ח' אהלי תורה -

* על' ההערה דלעיל שדברו קאי על משה ג"כ ובעיקר.

** השווה בדמימה פי' שכולם שתקו, שבזה כולם שווים שלא דיברו ולא התרעמו נגד ה', אבל בהנוגע להרגשתם מזה לא דבר רש"י וכו'.

המערכת

ח. בפירש"י ד"ה אתה תאכלו (יא, ג): ולא בהמה טמאה והלא באזהרה היא אלא לעבור עלי' בעשה ולא תעשה, עכ"ל.

ועיין בשפתי חכמים שמפרש, וז"ל: דלאו הבא מכלל עשה עשה הוא, ולא תעשה כתיב בהדיא בסמוך את זה לא תאכלו, עכ"ל.

ובפירש"י ד"ה מבשרם לא תאכלו אין לי אלא אלו שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין אמרת ק"ו ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו', עכ"ל.

והנה מפטות לשונו של רש"י בד"ה אתה תאכלו (הנ"ל): "(ולא) בהמה טמאה", ואינו אומר כמו בד"ה ומבשרם לא תאכלו (הנ"ל): "שאר בהמה טמאה", משמע לכאורה שמדבר בד"ה הראשון רק בנוגע לבהמות טמאות שיש בהן קצת סימני טהרה, ולא בנוגע לשאר בהמות טמאות שאין להן שום סימן טהרה כלל, שבנוגע לבהמות אלו, מדבר רש"י רק בד"ה השני.

ונמצא לפי זה, שלפי פירש"י, בהמות טמאות שיש בהן קצת סימני טהרה, דהיינו: הגמל והארנבת והשפן והחזיר המוזכרים בכתוב, חייב עליהן עשה, ממ"ש "אתה תאכלו", דלאו הבא מכלל עשה עשה, וגם לא תעשה, ממ"ש (יא, ד) אך את זה לא תאכלו וגו'.

משא"כ, בהמות טמאות שאין להן שום סימן טהרה כלל, חייבים עליהן רק משום ק"ו.

ומה שהמתין רש"י להודיע לנו שעל שאר בהמות טמאות שאין בהן שום סימן טהרה כלל חייב משום ק"ו, עד פסוק (ח), ולא אמר זה תיכף בפסוק (ג), אולי יש לומר שרש"י המתין עד סוף כל הדינים בנוגע לבהמה טמאה, שדינים אלו מסתילים בפסוק (ח), שכאן נתעורר השאלה להבין חמש לקמרא: "למה מזכיר הכתוב רק גמל ארנבת שפן וחזיר, שיש בהן רק קצת סימני טהרה, ומהו בנוגע לבהמות טמאות שאין בהן סימני טהרה כלל".

ועל זה מתרץ לו רש"י, שבהמות טמאות אלו נלמדים בק"ו.

אבל לאחר העיון קצת, צריך עיון בכל הנ"ל.

עיון בספר המצות להרמב"ם מל"ת קעב, וז"ל (הגם שיש קצת אריכות בלשונו, העתקתי כל לשונו משם, כדי להקל על הרוצה לעיין בענין זה, וגם שלשונו שם הוא ברור וקל):

האזהרה שהזהרנו מלאכול בהמה טמאה וחי' טמאה, והוא אמרו (דברים יד, ה-ו): "אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וגו' את הגמל ואת החזיר ואת הארנבת ואת השפן אבל שאר בהמה טמאה לא בא בהן לאו בפרוש, אבל ממה שאמר וכל בהמה מפרסת פרסה מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו (שם יד, ו), ידענו שכל מה שאין בו שני הסימנים יחד מזהרים על אכילתו, אלא שהוא . . . לאו הבא מכלל עשה - עשה, ואין לוקין עליו.

אבל נאסרה עלינו שאר במה וחי' טמאה וחיבנו על אכילתן מלקות בקל וחמר, שאנו אומרים: ומה חזיר וגמל שיש בהן סימן טהרה אחד - לוקין עליו, קל וחמר לשאר בהמה וחי' שאין בהן סימן טהרה כלל - שלוקין עליהן.

ושומע לשון ספרא בכל זה, אמרו "אתה תאכלו - אותה באכילה ואין בהמה טמאה באכילה. אין לי אלא בעשה, בלא תעשה מניין? תלמוד לומר: את זה תאכלו ממעלי הגרה אין לי אלו בלבד, שאר בהמה טמאה מניין? ודין הוא: מה אלו שיש בהן סימן טהרה הרי הן בלא תעשה על אכילתן, שאר בהמה טמאה שאין בה סימן טהרה, אינו דין שתהא בלא תעשה על אכילתן, נמצאו: הגמל והארנבת והשפן והחזיר - מן הכתוב, ושאר בהמה טמאה - מקל וחמר, ונמצאת מצות עשה שלהן - מן הכתוב, ומצוה בלא תעשה - מקל - וחמר. אלא שקל וחמר זה לגלויי מלתא בעלמא הוא" עכ"ל ספר המצוות שם.

והנה מה שכתב הספר המצוות בסוף דבריו: "אלא שקל וחמר זה לגלויי מלתא בעלמא הוא", יש לבאר זה על פי מה שכתב השפתי חכמים בשם הרא"ם על פירש"י ד"ה מבשרם לא תאכלו (הנ"ל) וז"ל: ואם תאמר והא אין מזהירין מן הדין [להעיר, שענין זה, שאין מזהירין מן הדין מפרש גם רש"י בפירושו על התורה, שלפי זה מוכרחים לומר שגם בן חמש

למקרא מבין זה - ועיין בפירש"י בפרשת אחרי בד"ה ערות בת בנך (יח, י), וז"ל: ק"ו לבתך אלא לפי שאין מזהירין מן הדין, עכ"ל - הכותב] וי"ל דשאני הכא דיש בו עשה אותה תאכלו פירש"י ולא בהמה טמאה וזה קאי על כל בהמה טמאה דהא כתיב אותה תאכלו משמע הם שכתובים בפרשה מותר לאוכלם אבל שאר בהמות שאין בהם סימנים אף שלא כתובים בפרשה אסור לאוכלם א"כ יש עשה אף על בהמות שאין בהם סימן טהרה מזהירין נמי מן הדין שיהא בו נמי לא תעשה אבל היכא דאין עשה אין מזהירין מן הדין, עכ"ל השפתי חכמים.

ופירוש לדבריו, שהיו שכאן יש עשה גם על שאר בהמות טמאות שאין בהן אפילו סימן אחד - זהו הגילוי מילתא, ולכן מזהירין מן הדין.

והנה מלשון ספר המצוות הנ"ל, וכן מפירוש השפתי חכמים הנ"ל על ד"ה מבשרם לא תאכלו הנ"ל נראה ברור שגם בשאר בהמות וחיות טמאות שאין בהן אפילו סימן אחד יש גם מצות עשה נוסף להק"ו.

ולפי"ז צריך להבין:

(א) למה לא פירש רש"י גם באופן זה, דהיינו, למה לא אמר בד"ה אתה תאכלו הנ"ל "ולא (גם) שאר בהמה טמאה" (כנ"ל) שאינו מדבר בנוגע לשאר בהמות).

(ב) נניח שאין דיוק זה דיוק (מה שאינו אומר "שאר" וכוונתו של רש"י הוא גם לשאר בהמה וחי' טמאה שאין בהן אפילו סימן אחד, שגם עליהן יש לאו הבא מכלל עשה).

צריך להבין למה חילק * רש"י דין שאר בהמה וחי' טמאה שאין בהן אפילו סימן אחד בשני ד"ה.

* אינו מובן רש"י בד"ה אתה תאכלו בא לפרש היתור מלים "אותה תאכלו" הלא כבר כתיב זאת החי' אשר תאכלו, ומפרש שזה בא לאסור אכילת (שאר) בהמות טמאות (כולם) ואין מתאים בפרש"י זה לומר שעל שאר בהמות טמאות יש

שבד"ה אתה תאכלו מפרש רק העשה, ובד"ה מבשרם לא תאכלו מפרש גם הק"ו (הלא תעשה), ולמה לא כלל רש"י כל הענין בד"ה הראשון, ובפרט שרש"י מזכיר בד"ה זו שיש אזהרה על בהמות וחיות המוזכרים בכתוב, ה"ל לו לרש"י לפרש בהמשך אחד, שגם על בהמות וחיות טמאות שאין בהן אפילו סימן אחד שאינם מוזכרים בכתוב, יש לא תעשה, אבל הוא מק"ו.

ג) למה לא תירץ רש"י על השאלה ששואל "והלא באזהרה הוא", שמ"ש "אתה תאכלו" בא לרבות גם שאר בהמה וח' טמאה שאינם מוזכרים בכתוב, ולכן אין תיבות אלו מיותרים, ובדרך ממילא נכללו גם הבהמות וחיות הטמאות המוזכרים בכתוב בעשה זה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

ט. בפרק יא פסוק לב ד"ה מכל האוכל אשר יאכל, בהמשך הענין וז"ל: למדנו מכאן דברים הרבה וגו'.

ולכאורה מה נוגע כל אריכות הזו בהבנת פשטות הכתוב, והרי אין רש"י ספר הלכות וכיו"ב ומוכרח מזה שכל ענין מהלימודים מתרץ ענין מסויים בהבנת הכתוב, ויש להבין זה.

הת' שמואל חנין
- כתה ח' אהלי תורה -

י. בפרק יא פסוק מ "והנושא את נבלתה" מפרש"י: חמורה טומאת משא וגו'.

ק"ו לאיסורן! משא"כ בד"ה מבשרם לא תאכלו דקשה לרש"י למה דוקא מבשרם לא תאכלו והלא יודעים ששאר חיות ג"כ אסורים ע"ז מפרש שהתורה אינו שוללת איסור שאר בהמות טמאות רק שאיסורם נכלל במלת מבשרם בק"ו.

המערכת

ולכאו' הרי כבר פירש רש"י ענין זה לעיל (יא),
כה)?

ועיין בשפ"ח, ודבריו צריכין ביאור שלשון רש"י
לעיל הוא: כל מקום שנאמרה וגו', וצ"ע.

הת' הלל אליהו הכהן בלעסאפסקי
- כתה ח' אהלי תורה -

יא. בפירש"י עה"פ (יא, מג) "ונטמתם במ" - אם אתם
מטמאין בהם בארץ אף אני מטמא אתכם בעולם הבא ובישיבת
מעלה.

וצריך להבין:

א) מהו הענין דישיבת מעלה, ומהו כוונת רש"י בזה?

ב) לקמן בפסוק מד אומר רש"י, והיליתם קדושים: לפי
שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא. וגם כאן יש להבין
כנ"ל מה הם ב' הענינים א) למעלה. ב) לעולם הבא. ועוד
שכאן הסדר הפוך, מתחילה מביא הענין ד"למעלה", וגם
אינו אומר ישיבת מעלה אלא "למעלה" סתם. *

הת' שד"ב הלברשטם
- כתה ח' אהלי תורה -

* אולי י"ל קצת שעולם הבא הוא העולם שאחר התחי'
נשמות בגופים, למעלה או ישיבת מעלה הוא ג"ע נשמות בלי
גופים ועפשש"ם מובן שענין הטומאה שייך יותר להגוף
וענין הקדושה שייך יותר להנשמה, ובב' ד"ה נקט רש"י
בלשון של לא זו אף זו, היינו לא רק שתטמאו בעולם הבא
(בגוף) אלא אף בישיבת מעלה - נשמה בלי גוף (ובזה גופא
בישיבת מעלה מקום שלומד בטהרה וכו') ובד"ה הב' דלא רק
שתהרו למעלה הנשמה בלא גוף (סתם אפי' לא בישיבה) אלא
גם בעולם הבא נשמה בגוף.

המערכת

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' תזו"מ

פרק ופסוק	ד"ה	נת' בהתוועדות
יב, ב	אשה כי תזריע.	תזריע תשכ"ה
יב, ד	תשב.	תזריע תשכ"ז (1)
שם	בדמי טהרה (הא').	תזריע תשכ"ז (2)
שם	בדמי טהרה (הב').	תזריע תשכ"ז (2)
שם	ימי טהרה.	תזריע תשכ"ז (3)
שם	לא תגע.	תזריע תשכ"ז (3)
שם	בכל קודש.	תזריע תשכ"ז (3)
יב, ז	וטהרה.	תזריע. (מצורע) תשמ"א (4)

יג, ט

למה אין רש"י מפרש מדוע מתחיל ענין **חדש** - "נגע צרעת כי תהי' באדם", הרי גם בפסוקים שלפנ"ז מדובר אודות ענין הנגעים, ולכאורה היל' צריך להתחיל מיד בתוכן פסוק שלאח"ז דין **פרסי** - כאשר יש "שאת לבנה בעור גו' ומחית בשר חי גו'", ללא ההקדמה "נגע צרעת כי תהי' באדם".

תזו"מ תשמ"ב

למה אין רש"י מפרש כיצד יתכן שכאשר פשיון הנגע הוא בכל הגוף,

יג, יב-יג

"כולו הפך לבן", הרי זה סימן טהרה מאחר שפשיון הנגע הוא סימן טומאה (כמ"ש לעיל). תזו"מ תשמ"ב

	למה אין רש"י מפרש "טהור הוא" ע"ד שמפרש לקמן פסוק מ'.	יג,לט
(5)	תזריע תשד"מ	
(5)	תזריע תשד"מ	יג,מ
	למה אין רש"י מפרש "טהור הוא" ע"ד שמפרש לעיל פסוק מ'.	יג,מא
(5)	תזריע תשד"מ	
(6)	תזריע תשכ"ה	יג,נח
(7)	מצורע תשכ"ה	יד,ב
	מצורע תשמ"ו	יד,ד
	מצורע תשמ"ו	שם
(8)	מצורע תש"ל	יד,יד
(9)	מצורע תש"ל	שם
(10)	מצורע תשמ"א	יד,לד
	תזו"מ תשמ"ז	יד,מא
	למה אין רש"י מפרש התיבות "וכפר על הבית".	יד,נג
	מצורע תשל"ג	
	וכלי חרש (בדפוסים שלפנינו נדפס חרס וצ"ל חרש - המעתיק) אשר יגע בו הזב.	טו,יב
(11)	מצורע תשל"ו	

מושי'פ תזו"מ תשלי"ט	והזהרתם.	טו, לא
מצורע תשמ"ו	ולא ימותו.	שם
(12) מצורע תשכ"ה	זאת תורת הזב.	טו, לב
(12) מצורע תשכ"ה	ואשר תצא ממנו שכבת זרע.	שם
(12) מצורע תשכ"ה	והזב את זובו.	טו, לג

(1) ז (2) שם 91-80 (3) שם 91-83 (4) תזריע תשד"מ.
 (5) תזריע תשמ"ה. (6) ז 99-92 (7) יב 82-78 (8) יז 165-157 (9) שם 158 (10) מצורע
 תשד"מ. (11) יז 171-166 (12) 88-81

הרב יוסף יצחק שגלוב
 - תושב השכונה -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו
ומכלל ישראל וינהיג את כולנו מתוך בריאות הרחבה
ונחת, ובקרוב ממש נלך, כל בניי שליט"א קוממיות
לארצנו הקדושה